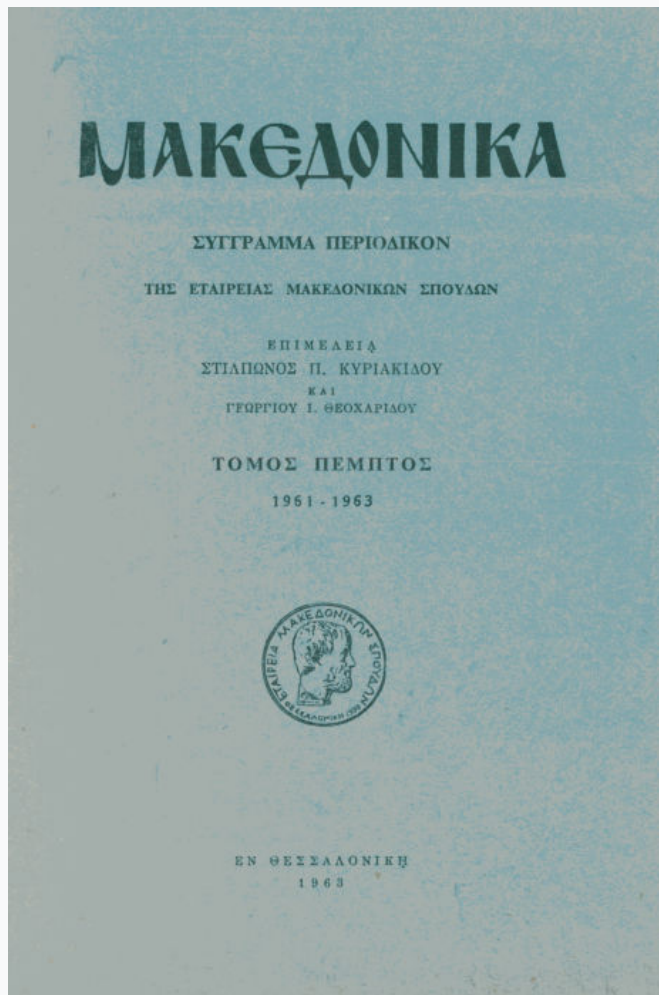

Μακεδονικά

Τόμ. 5, Αρ. 1 (1963)

**Νικ. Π. Μουτσοπούλου, Σιδερένια μακεδονικά
ρόπτρα**

Στίλπων Π. Κυριακίδης

doi: [10.12681/makedonika.836](https://doi.org/10.12681/makedonika.836)

Copyright © 2015, Στίλπων Π. Κυριακίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κυριακίδης Σ. Π. (1963). Νικ. Π. Μουτσοπούλου, Σιδερένια μακεδονικά ρόπτρα. *Μακεδονικά*, 5(1), 552-553.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.836>

λείπονται εἰς Καστοριάν καὶ Σιάτισταν, τὰ ὁποῖα καὶ ἐκηρύχθησαν ἀρχαιο-
λογικὰ μνημεῖα. Εἰς τὴν Δέροιν τὰ περισσότερα ἐξέλιπον, ἐν δ' ἐξ αὐτῶν
ὑπῆρξε καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐξεταζόμενον.

Τὴν ἀποτύπωσιν τοῦ οἰκοδομήματος ἔκαμον μαθηταὶ τοῦ συγγραφέως,
τὰς δὲ φωτογραφίας ὁ ἴδιος κατὰ τὰς διαφόρους ἐπισκέψεις τοῦ κτηρίου
πρὸς μελέτην αὐτοῦ.

Τὰ δημοσιευόμενα σχέδια καὶ εἰκόνες δίδουν πράγματι σαφεῇ ἰδέαν
τοῦ οἰκοδομήματος καὶ τῆς παλαιᾶς του πολυτελείας καὶ ὡραιότητος. Συγ-
χρόνως ὁ συγγραφεὺς προσπαθεῖ νὰ δώσῃ εἰκόνα τῆς ἐν Βεροῖᾳ οἰκοδομι-
κῆς τέχνης καὶ τῶν ἀσκούντων αὐτήν. Εἰς τὸ σημεῖον ὅμως αὐτὸ ἡ συνε-
χὴς χρῆσις τῶν δημαδῶν ὀνομάτων τῶν οἰκοδομικῶν ἐργαλείων καὶ κατα-
σκευῶν, τὰ ὁποῖα, τουρκικὰ τὰ πλεῖστα, δὲν εἶναι πάντοτε καὶ γλωσσικῶς
καὶ σημασιολογικῶς ἀκριβῆ, δημιουργεῖ ἀρκετὴν ἀσάφειαν καὶ μάλιστα
εἰς τοὺς μὴ συνειθισμένους εἰς τὰ χρησιμοποιούμενα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς
τουρκοκρατίας, τουρκικὰ κατὰ τὸ πλεῖστον, ὀνόματα. Ὡς πρὸς δὲ τὰ λεγόμε-
να περὶ τῶν τόπων τῆς καταγωγῆς τῶν τεχνητῶν οἰκοδόμων πρέπει νὰ πα-
ρατηρηθῇ ὅτι εἰς ὀλόκληρον τὴν ὀρεινὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν κατὰ τὴν πε-
ρίοδον τῆς Τουρκοκρατίας ἐκαλλιεργεῖτο ἡ οἰκοδομικὴ τέχνη, πολλοὶ δ' ἐξ
αὐτῆς καταγόμενοι ἔφθανον καὶ μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν ἄ-
σκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὅπου καὶ ἐπλούτιζον.

ΣΤΙΑΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Νικ. Π. Μουτσοπούλου, Σιδερένια μακεδονικά ῥόπτρα.
Θεσσαλονίκη 1961. (Ἀνάτυπον ἀπὸ τὴν «Τέχνη στὴ Θεσσαλονίκη» τ. Β' 1.
1961) σ. 25-34, μετὰ πινάκων καὶ εἰκόνων ἐν τῷ κειμένῳ.

Ἡ λέξις ῥόπτρον, συγγενὴς ἐτυμολογικῶς πρὸς τὸ ῥόπαλον,
σημαίνει ἐπικαμπὲς ξύλον ἢ μέταλλον, τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ χρη-
σιμοποιεῖται ἀκόμη καὶ μέχρι σήμερον, ὅπου δὲν εἰσεχώρησαν ἀκόμη οἱ ἡ-
λεκτρικοὶ κώδωνες, ὅπως κρούεται ἡ θύρα, διὰ νὰ λαμβάνουν γνῶσιν οἱ ἐν-
τὸς τῆς οἰκίας ὅτι κάποιος ἐπισκέπτης ἐπιθυμεῖ νὰ εἰσέλθῃ. Τὰ ῥόπτρα
ταῦτα, τὰ ὁποῖα πολλάκις ἦσαν καὶ κρίκοι, ἐχρησίμευον καὶ διὰ νὰ ἔλκωσιν
οἱ ἐξερχόμενοι τὸ θυρόφυλλον, διὰ νὰ κλείσουν τὴν θύραν. Ὅπως δὲ ἦτο φυ-
σικόν, ἥδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἐδόθη εἰς τὰ ῥόπτρα ταῦτα καλλιτεχνικὴ
μορφή, χρησιμοποιηθέντων διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν καὶ πολυτίμων μετάλ-
λων. Ἦδη ὁ Ὅμηρος ὁμιλεῖ περὶ χρυσέης ἢ ἀργυρέης κορώνης.

Ἡ αὕτη καλλιτεχνικὴ τάσις ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερον. Διὰ τοῦτο ὁ
ἀρχιτέκτων συγγραφεὺς ἐν τῷ ἐνδιαφέροντι αὐτοῦ διὰ τὴν ἑλληνικὴν τέχνην,
καὶ δὴ τὴν λαϊκὴν, ἐθεώρησεν ἀναγκαίαν τὴν συλλογὴν καὶ μελέτην τῶν δια-
φόρων μορφῶν, τῶν χρησιμοποιηθέντων ἀκόμη ἐν Μακεδονίᾳ καὶ δὴ ἐν Θεσ-
σαλονίκη, ῥόπτρων.

Αἱ δημοσιευόμεναι φωτογραφίαι καὶ εἰκόνες εἶναι λίαν ἐνδιαφέρονται, ἐνδιαφέροντα δὲ καὶ τὰ πολυάριθμα δημῶδη ὀνόματα, τὰ ὁποῖα ὁ συγγραφεὺς συνεκέντρωσε. Ὁ συγγραφεὺς πολλάκις ἀνατρέπει μέχρι τῆς ἀρχαιότητος, διὰ τὰ ἐξηγητικὰ ὀνόματα καὶ μορφάς. Τὰ νεώτερα ὅπλα χωρίζει εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, τὰ κατὰ παράδοσιν καὶ τὰ ὑποστάντα δυτικὴν ἐπίδρασιν, διακρίνει δὲ ταῦτα καὶ εἰς διάφορα εἶδη ἀναλόγως τῆς μορφῆς αὐτῶν. Ἡ μελέτη, μολοντοὶ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ πλήρης, εἶναι λίαν ἐνδιαφέρουσα καὶ ὑποδειγματικὴ διὰ τοὺς πραγματευομένους παρόμοια θέματα.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ

Γ ε ω ρ γ. Ι. Θ ε ο χ α ρ ῖ δ ο υ, Τοπογραφία καὶ πολιτικὴ ἱστορία τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα. Θεσσαλονίκη, 1959 [Ἑταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν. Ἰδρυμα μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἵμου ἀρ. 31]. 80ν σ. 51, μεθ' ἑνὸς χάρτου.

Τὸ τεῦχος περιλαμβάνει δύο διαλέξεις, δοθείσας εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἑταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν εἰς τὴν σειρὰν τῶν διαλέξεων τοῦ Ἰδρυματος περὶ τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα. Ἡ πρώτη (σ. 1-25) ἀφορᾷ εἰς τὴν τοπογραφίαν, ἡ δὲ δευτέρα (σ. 27-51) εἰς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῆς πόλεως. Ἐκάστην ἀκολουθεῖ χρήσιμον, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πλήρες, βιβλιογραφικὸν σημείωμα.

Ὡς πρὸς τὴν τοπογραφίαν πρέπει νὰ παρατηρηθῇ ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔχει πλουτισθῇ σημαντικῶς, διότι καὶ νέα μνημεῖα προσετέθησαν εἰς τὰ γνωστὰ καὶ τὰ γνωστὰ ἐμελετήθησαν λεπτομερέστερον καὶ ἀκριβέστερον. Ὁ ὁμιλητὴς ἔχων γινώσκιν τῶν γεγραμμένων, ἀσχοληθεὶς δὲ καὶ ὁ ἴδιος περὶ τὴν τοπογραφίαν τῆς πόλεως καὶ τὴν ἱστορίαν ὠρισμένων μνημείων, ἐκθέτει κατὰ τρόπον εὐνόητον καὶ ἐπαγωγὸν διὰ τὸ κοινὸν τὰς κτηθείσας γνώσεις, ὁ δὲ παρατιθέμενος χάρτης καθιστᾷ σαφῆ τὰ ἐκτιθέμενα.

Ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ ὁμιλητὴς ὅτι ἐφ' ὅσον τὰ συμβάντα κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀποτελοῦν μέρος τῶν γενικωτέρων γεγονότων τῆς ὅλης βυζαντινῆς ἱστορίας, ἡ περὶ αὐτῶν βιβλιογραφία εἶναι λίαν ἐκτεταμένη, τὸ δὲ εἰδικὸν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα βιβλίον τοῦ Ο. Ταfralı ἐξακολουθεῖ μὲν νὰ εἶναι χρήσιμον, ἀλλὰ δὲν παύει διὰ τοῦτο νὰ εἶναι πεπαλαιωμένον. Ὁ ΙΔ' αἰὼν διὰ τὴν Θεσσαλονικίαν εἶναι ὁ πλουσιώτατος εἰς γεγονότα καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἱστορίαν. Ὁ ὁμιλητὴς κατορθώνει νὰ δώσῃ σύντομον μὲν, ἀλλὰ σαφῆ εἰκόνα αὐτῶν.

Αἱ δύο ὁμιλίαι ἀποτελοῦν διδακτικὸν καὶ ἐπαγωγὸν ἀνάγνωσμα διὰ τοὺς Θεσσαλονικεῖς, ὅσοι θέλουν νὰ γνωρίσουν τὴν ἱστορίαν τῆς ὁραίας καὶ ἱστορικῆς δι' ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνισμόν πόλεως, τὴν ὁποίαν κατοικοῦν.

ΣΤΙΛΠΩΝ Π. ΚΥΡΙΑΚΙΔΗΣ